
[2016-5-RE](#)

CAUSA 2016-5-RE

(Cristòfol Balboa c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 80-2016. Recurs d'empara

Sentència del 6 de juliol del 2016

BOPA núm. 42, del 20 de juliol del 2016

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 12 de febrer del 2016, per la representació processal del Sr. Antoni Cristòfol Balboa, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 26 de gener del 2016, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia i contra la resta de resolucions judicials recaigudes en el marc d'aquesta causa des del moment en què la batlle, Sra. Immaculada Rodríguez Díaz, se'n va fer càrrec, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus vessants dels drets a la defensa i a un tribunal imparcial, i per extensió per la vulneració dels articles 4.1, 4.2 i 4.3 del Protocol addicional núm. 7 del Conveni europeu per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, així com dels articles 6 i 17 d'aquest mateix Conveni, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets abans esmentats, que declari la nul·litat de les resolucions objecte de recurs, que es reconegui el dret del recurrent a obtenir una resolució sobre el fons del tema objecte d'aquest recurs i que es retrotreguin les actuacions al moment de la seva producció;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 8 de març del 2016;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 9 de maig del 2016, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2016-5-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 19 de maig del 2016, per la part recurrent;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Antecedents

Primer

En el marc d'un procediment incidental en l'execució d'una sentència de separació matrimonial, el Sr. Antoni Cristòfol Balboa va demanar la recusació de la batlle designada, Sra. Immaculada Rodríguez Díaz, per tal com considerava que aquesta tenia un interès directe en l'objecte del plet, ja que havia sigut secretària judicial durant la tramitació de la causa principal, en el decurs de la qual havia mantingut una acalorada discussió amb el demandant actual i, a més, en la seva funció actual, havia denegat la pràctica d'unes proves considerades essencials per a la defensa d'aquesta part.

Segon

El 15 de juliol del 2015, el president de la Batllia va desestimar aquesta petició de recusació, perquè va considerar que els fets relatats per la part sol·licitant no podien encabir-se en cap dels supòsits previstos a l'article 73 de la Llei qualificada de la Justícia i, perquè tampoc existien dades que permetessin qüestionar objectivament la imparcialitat de la batlle en qüestió.

Tercer

La representació processal del Sr. Antoni Cristòfol Balboa va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta resolució i, el 26 de novembre del 2015, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que desestimava aquest recurs i confirmava íntegrament la seva part decisòria. Així mateix, condemnava l'apel·lant al pagament de les costes processals d'aquesta alçada.

Quart

La representació processal del Sr. Antoni Cristòfol Balboa va interposar, aleshores, un incident de nul·litat d'actuacions contra les resolucions anteriors, per tal com va considerar que vulneraven el dret a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a la defensa i a un tribunal independent i imparcial, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Cinquè

El 26 de gener del 2016, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va acordar desestimar l'incident de nul·litat d'actuacions esmentat i va imposar les costes processals al demandant.

Sisè

El 12 de febrer del 2016, la representació processal del Sr. Antoni Cristòfol Balboa, va interposar un recurs d'empara contra les decisions recaigudes en el marc d'aquesta causa per una presumpta vulneració dels drets esmentats en l'encapçalament d'aquesta sentència.

Pel que fa a la vulneració del dret a un tribunal imparcial, la part recurrent manifesta que el principi d'imparcialitat del jutge s'ha de configurar com l'absència de prejudicis o parcialitats en l'exercici de la seva tasca professional, ja sigui des d'una perspectiva subjectiva ja sigui des d'una perspectiva objectiva. Segons el parer d'aquesta part, des de la perspectiva subjectiva, la convicció de la batlle està absolutament i irremeiablement condicionada d'una forma més o menys conscient pel fet d'haver estat secretària judicial del batlle que va ser ponent en la sentència recaiguda en aquesta causa, moment en què es va discutir amb el recurrent, però sobretot, pel fet d'haver negat la pràctica d'una sèrie de proves essencials per a la defensa d'aquesta part de manera arbitrària i injustificada. Segons el parer d'aquesta part, la denegació de les proves esmentada estaria relacionada amb l'enemistat que la batlle ressent pel recurrent.

Des d'un punt de vista objectiu, la batlle designada no ofereix les garanties suficients per permetre l'exclusió de qualsevol dubte raonable sobre les seves decisions, ja que no es pot sostreure de la seva anterior participació a la causa. Aquesta part considera que d'ençà de la tramitació de la causa, la batlle ja ha conformat la seva opinió personal i professional, és per aquesta part un iudex suspectus que no pot garantir degudament una posició de suficient neutralitat en la controvèrsia processal actual.

Pel que fa al dret a la defensa, la part recurrent al·lega que mitjançant la prova sol·licitada pretenia demostrar que havia efectuat una sèrie de pagaments a compte que havien de ser deduïts de la reclamació de l'altra part. La negació de la prova, deixa a aquesta part en indefensió, ja que no pot demostrar que la pretensió econòmica de l'adversa és desorbitada i injustificada i, per extensió, no permetrà ponderar posteriorment aquesta qüestió per part del Tribunal Superior de Justícia.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets abans esmentats, que declari la nul·litat de les resolucions objecte de recurs, que es reconegui el dret del recurrent a obtenir una resolució sobre el fons del tema objecte d'aquest recurs i que es retreguin les actuacions al moment de la seva producció.

Setè

El 8 de març del 2016, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què demana la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb allò que disposa l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

El Ministeri Fiscal destaca que de la lectura de les resolucions impugnades i, en particular, de l'auto que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, es desprèn una àmplia valoració de les al·legacions del recurrent, així com una aplicació lògica i motivada de l'ordenament jurídic mitjançant la qual es dona una resposta fonamentada d'acord amb la qual la batlle objecte de recusació és totalment imparcial i que la denegació de la prova reclamada es troba degudament fonamentada i no és arbitrària.

Sobre el primer punt, conclou que la part recurrent no ha presentat dades objectives que puguin seriosament avalar la pretesa aparença de manca d'imparcialitat de la batlle. Sobre el segon punt, en

---

primer lloc, el recurrent no explica els motius que fan que la prova denegada sigui tan crucial i, en segon lloc, aquesta decisió va ser dictada per l'òrgan competent en l'exercici de les seves facultats que li són atribuïdes en matèria de legalitat ordinària, per consegüent, exclosa de l'àmbit competencial del Tribunal Constitucional.

Vuitè

El 9 de maig del 2016, el Tribunal Constitucional va admetre a tràmit la causa, sense efectes suspensius, seguidament, va trametre la causa a la part recurrent per tal que presentés les al·legacions que estimés pertinents.

Novè

El 19 de maig del 2016, la representació processal del Sr. Antoni Cristòfol Balboa va presentar un escrit d'al·legacions mitjançant el qual dona per reproduïdes totes les seves al·legacions que consten al llarg del procediment i, per extensió, en el marc d'aquest recurs d'empara a tots els efectes oportuns.

Desè

El 31 de maig del 2016, la representació processal del recurrent va presentar el seu escrit de conclusions en què reproduïx les al·legacions i els arguments continguts en els seus escrits anteriors, alhora que adjunta les darreres resolucions de la Batllia sobre l'execució d'aquesta causa, segons el seu parer, preses de manera precipitada. Així mateix, el 14 de juny del mateix any, aquesta representació processal, adjunta com a complement d'informació la darrera resolució pronunciada per la Batllia i constata que no s'ha suspès provisionalment la causa en espera de la resolució del Tribunal Constitucional.

Onzè

El 2 de juny del 2016, el Ministeri Fiscal, va presentar el seu escrit de conclusions en què es ratifica íntegrament en el seu informe anterior.

Fonaments jurídics

Primer

El recurrent sol·licita que s'anul·li "*l'aute de la sala civil del tribunal superior de justícia de data 26 de gener del 2016 i per extensió la resta de resolucions judicials recaigudes en el marc de la causa 0000336/2015 i 40000412/2009 a partir del moment en què la senyora Immaculada Rodríguez Díaz va fer-se càrrec de la esmentada causa*" i, en conseqüència, demana "*la retroacció del procediment*

---

al moment en què es va produir aquestes vulneracions". Com a resultat del referit aute, que no va acceptar la recusació de batlle esmentada, el recurrent considera que han estat vulnerats els seus drets a un procés degut, substanciat per un tribunal imparcial, i a la defensa.

Segon

El recurrent va demanar la recusació de la batlle esmentada com a membre del Tribunal de Batlles, al·legant una de les causes previstes a l'article 73 de la Llei qualificada de la Justícia, concretament aquella referida a l'apartat g) "*Tenir interès directe en l'objecte del ple*", recusació que no va ser acceptada per l'òrgan competent per decidir-ho. El recurrent adduïa que en el curs de la primera instància de la causa principal s'havia produït una forta discussió amb la secretària judicial assignada al batlle encarregat de resoldre el cas en relació amb les proves que el recurrent proposava. Amb posterioritat, la secretària judicial esmentada va ingressar en la carrera judicial i com a tal va passar a formar part del Tribunal que va conèixer en fase d'apel·lació aquest cas.

En primer lloc cal recordar que el secretari judicial no forma part de la carrera judicial i que, per tant, no era competent per prendre cap decisió sobre l'admissió, la pràctica i la valoració de les proves. La Constitució (article 85.1) reserva l'exercici de la funció jurisdiccional als jutges: "*En nom del poble andorrà la Justícia és administrada exclusivament per jutges independents, inamovibles i, en l'àmbit de les seves funcions jurisdiccionals, sotmesos només a la Constitució i a la llei*". I com ha precisat aquest mateix Tribunal Constitucional, per exemple en l'aute del 4 de juny de 1999, recaigut en la causa 99-3-RE: "*la funció jurisdiccional ordinària, d'acord amb la Constitució i, com a poder públic de l'Estat, és exercida, en exclusiva, pels batlles i els magistrats (art. 85 de la Constitució).*"

En segon lloc, l'article 59 de la Llei qualificada de la Justícia, d'acord amb la Constitució, estableix les funcions que corresponen als secretaris judicials: "*1. Els secretaris judicials, de conformitat amb la present Llei i les lleis de procediment, exerceixen la fe pública judicial i assisteixen als batlles i tribunals en l'exercici de les seves funcions*" i "*2. En el curs dels procediments judicials, les seves actuacions les faran per mitjà d'actes i diligències. Lliuraran còpies certificades de les actuacions judicials, no secretes ni reservades, a les parts interessades i practicaran totes les notificacions i actes de comunicació.*"

Els actes del secretari judicial, doncs, no tenen força jurisdiccional i imperativa. Només el jutge, segons el seu propi criteri, pot acceptar o denegar la pràctica d'una prova proposada. I en aquest cas, el batlle (no el secretari judicial) la va rebutjar en primera instància per considerar-la innecessària en el marc del judici d'execució de la sentència principal. A més a més, en el cas que s'hagués produït una suposada discussió verbal amb la secretària judicial d'aquell moment, que és un extrem que no ha quedat evidenciat per cap dada objectiva (només consta l'afirmació de la part recurrent), aquesta seria poc rellevant, perquè no era la titular de cap òrgan judicial. Per tant, aquest no és un motiu de recusació, perquè la batlle de l'execució actual (que havia sigut secretària judicial) només està executant una decisió pronunciada per un altre òrgan judicial.

La composició del Tribunal Superior de Justícia és conforme a Dret i l'aute impugnat (que desestima el recurs contra l'aute del 15 de juliol del 2015) resulta conforme a la Constitució: està raonat i fonamentat en Dret. No s'ha produït, doncs, cap atemptat al dret del recurrent a tenir un tribunal imparcial.

Tercer

El Tribunal Constitucional recorda, una vegada més, que no és una tercera instància ni tampoc un tribunal de cassació. La selecció i l'aplicació de les normes, així com la determinació de la pràctica de les proves corresponen en exclusiva als òrgans de la jurisdicció ordinària. La jurisprudència d'aquest Tribunal és constant en aquest sentit. Només quan hagi estat denegada la pràctica d'alguna prova que, més enllà de l'afirmació que es tracta d'una prova nuclear, resulti clarament essencial per a la resolució del cas i així hagi estat exposat d'una manera precisa i detallada pel recurrent en empara, el Tribunal Constitucional podria entrar a considerar l'existència d'una possible lesió al dret constitucional a la defensa. Aquest no és el cas, encara que el recurrent afirmi que es tracta de la seva "*defensa nuclear*" en procés d'execució.

El procés d'execució de la sentència sobre la separació matrimonial va ser resolt en primera instància i en apel·lació sense que hagués estat admesa una proposta de prova del recurrent sobre la liquidació de la quantitat que havia d'entregar en concepte d'aliments d'acord amb la sentència recaiguda en el judici principal sobre la separació matrimonial (que incloïa l'acord mutu sobre aliments a què havien arribat les parts). En el procés d'execució esmentat de la sentència principal la prova va ser declarada improcedent per innecessària. Als òrgans de la jurisdicció ordinària els correspon la selecció i la interpretació de les normes de l'ordenament jurídic, així com l'admissió de la pertinència de les proves i la valoració de la seva pràctica. No existeix, doncs, una lesió del dret constitucional a la defensa.

DECISIÓ:

En atenció a tot allò que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Primer

Desestimar el recurs d'empara 2016-5-RE presentat per la representació processal del Sr. Antoni Cristòfol Balboa, contra l'aute del 26 de gener del 2016, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia i contra la resta de resolucions judicials recaigudes en el marc d'aquesta causa.

Segon

Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. Antoni Cristòfol Balboa, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 6 de juliol del 2016.

Laurence Burgorgue-Larsen
Presidenta

Isidre Molas Batllori
Vicepresident

Dominique Rousseau
Magistrat   Magistrat

Juan A. Ortega Díaz-Ambrona